

Κυριακή Β΄ Λουκᾶ (Λουκ. 6, 31-36)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

«Εἶπεν ὁ Κύριος· καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως... Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν».

α. Τμήμα τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλίας τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ (Ματθ. 5-7) ἀποτελεῖ τὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα τῆς Κυριακῆς Β΄ Λουκᾶ, ἡ ὁποία κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴ Λουκᾶ ἔγινε ἐπὶ τόπου πεδινοῦ. Μᾶλλον πρόκειται, ὅπως σημειώνουν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐρμηνευτὲς τῆς Καινῆς Διαθήκης, περὶ δύο ὁμιλιῶν ποὺ ἔκανε ὁ Κύριος, δηλαδή τὴν ἴδια ὁμιλία ποὺ ἔκανε ἀρχικὰ σὲ πιδὲ ἐκτεταμένη μορφή πάνω σὲ βουνό, τὴν ἴδια πιδὲ περιληπτικὰ ἔκανε γιὰ δεύτερη φορὰ ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ αὐτὴν κατέγραψε ὁ Λουκᾶς. Ἡ πρώτη φράση τοῦ ἀναγνώσματος μάλιστα «καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως» χαρακτηρίστηκε ὡς «ὁ χρυσὸς κανόνας τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς», ποὺ σημαίνει ὅτι μὲ αὐτὸν ρυθμίζονται ἔτσι οἱ ἀνθρώπινες σχέσεις, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ φανερώνηται ὁ Θεὸς στὴ ζωὴ τους.

β. 1. Θα πρέπει καταρχάς βεβαίως να θυμίσουμε ότι ο κανόνας αυτός στην άρνητική του διατύπωση ήταν κάτι που πρότεινε η Παλαιά Διαθήκη, απαντώντας για πρώτη φορά στο βιβλίο του Τωβίτ με τη φράση «ὃ σὺ μισεῖς, μηδενὶ ποιήσης», αυτό που ἐστὶ μισεῖς, μὴν τὸ κάνεις σὲ κανέναν ἄλλον. Ἐννοιολογικὰ καὶ μορφολογικὰ συναντᾶμε τὸν ἄρνητικὸ κανόνα αὐτὸ καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν ἰουδαιοχριστιανικὴ ἀποκάλυψη, σὲ διαφόρους φιλοσόφους καὶ σὲ ἄλλες θρησκείες, ὅπως γιὰ παράδειγμα στὸν Κλεόβουλο τὸν Ρόδιο ἢ καὶ τὸν Κομφούκιο. Πρόκειται λοιπὸν γιὰ ἕναν κανόνα ποὺ ρυθμίζει θετικὰ τὶς κοινωνικὲς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ ποὺ βασίζεται στὰ καλὰ στοιχεῖα ποὺ ὑπάρχουν παγκόσμια καὶ πανθρησκειακὰ στὴν ἀνθρώπινη ὕπαρξη. Μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ἡ πτώση στὴν ἁμαρτία δὲν ἐπέφερε τὴν καταστροφὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ τὴ ζόφωση τῆς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ μέσα του, ὅπως βεβαίως ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἄσαρκος μέχρι τὴν ἐνανθρώπησή Του, φώτιζε τὸν ἄνθρωπο (π.χ. μετὸν σπερματικὸ λόγο ποὺ εἶπαν ὀρισμένοι Πατέρες), μετὸ σκοπὸ τὴ διαπαιδαγώγησή του πρὸς μελλοντικὴ ἀποδοχὴ Ἐκεῖνου.

2. Ὁ Κύριος δὲν ἀρνεῖται τὸν κανόνα αὐτό. Ἀντιθέτως. Τὸν ἀποδέχεται καὶ τὸν ἐπεκτείνει, ἀνάγοντάς τον ὅμως σὲ ἐπίπεδο χαρισματικὸ, δηλαδὴ ἀντανάκλασης στὸν ἄνθρωπο τοῦ τρόπου ὑπάρξεως τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ. Θέλουμε νὰ ποῦμε ὅτι σὲ πρώτη φάση ὁ Κύριος διατυπώνει τὸν ρυθμιστικὸ αὐτὸν κανόνα τῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων συμπεριφορᾶς κατὰ τρόπο θετικὸ: «καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως». Καὶ θέλει προσοχή. Ὁ Κύριος δὲν λέει «ὃ,τι σᾶς κάνουν οἱ ἄλλοι, αὐτὸ νὰ κάνετε κι ἐσεῖς σ' αὐτούς», διότι τοῦτο ἴσχυε ὡς ὁ πυρήνας τῆς ἰουδαϊκῆς ἠθικῆς, μετὸ «ὄφθαλμὸν ἀντὶ ὄφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος». Μπορεῖ γιὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης νὰ ἦταν κανόνας

υπέρβασης τῆς ἄκρατης ἐκδίκησης, περιορίζοντάς την στὴν ἴση ἀνταπόδοση, γιὰ τὴν ἐποχὴ πού ἔφερε ὁμοῦς ὁ ἴδιος λειτουργοῦσε ὡς ἁμαρτία.

Ὁ Κύριος λοιπὸν λέει «καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν οἱ ἄνθρωποι», ὅ,τι θὰ ἐπιθυμούσαμε νὰ μᾶς κάνουν οἱ ἄλλοι νὰ κάνουμε κι ἐμεῖς, ὅποια συμπεριφορὰ τῶν ἄλλων ἀπέναντί μας θὰ θέλαμε, τὴν ἴδια συμπεριφορὰ πρὸς αὐτοὺς πρέπει καὶ νὰ ἐπιδεικνύουμε· μὲ ἄλλα λόγια: μὴν κοιτᾶμε, κατὰ τρόπο ἰουδαϊκό, ὅπως εἶπαμε, τὸ τί κάνει ὁ ἄλλος, ὥστε ἡ δράση μας νὰ εἶναι ἀντίδραση, δηλαδὴ μία ἀνώριμη συμπεριφορὰ, ἀλλὰ νὰ κοιτᾶμε τὸν βαθύτερο ἑαυτό μας, ἄρα μέτρο τῆς ἀγάπης μας πρὸς τοὺς ἄλλους νὰ εἶναι ἡ ἀγάπη μας στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μας. Ἔτσι, ὁ κανόνας αὐτός, θὰ λέγαμε, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ «ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν», κάτι πού φανερώνει τελικῶς ἀφενδὸς ὅτι ὁ ἑαυτός μας εἶναι «ἀξεπέραστος» ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς ἴδιους – ὁ ἄνθρωπος κρίνει τὰ πάντα μὲ βάση τὸν ἑαυτό του – ἀφετέρου ὅτι οἱ ἄνθρωποι μεταξὺ μας εἴμαστε ἴδιοι. Ὁ χρυσὸς αὐτός κανόνας ἀνάγλυφα μᾶς δείχνει τὴν κοινότητα τῆς ἀνθρώπινης φύσης, τὸ πόσο ἡ αὐτογνωσία λειτουργεῖ ταυτόχρονα σ' ἓνα μεγάλο ποσοστὸ καὶ ὡς ἑτερογνωσία.

3. Τί συνήθως λοιπὸν θέλουμε ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ὥστε αὐτὸ νὰ προσφέρουμε καὶ σ' αὐτούς; Ἔχουμε τὴν ἐντύπωση ὅτι οἱ πιὸ καίριες ἐπιθυμίες μας ἀπὸ πλευρᾶς τῶν ἄλλων, εἶναι ἡ ἀποδοχὴ τοῦ προσώπου μας, ὁ σεβασμὸς τῆς ἐλευθερίας μας, τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου μας, ἡ ἀπονήρευτη καὶ ἄδοξη συμπεριφορὰ τους, ἡ διακριτικότητά τους, μ' ἓνα λόγο ἡ ἀγάπη τους. Αὐτὸ λοιπὸν συνιστᾶ, κατὰ τὸν κανόνα, καὶ τὸ μέτρο τῆς ἀντίστοιχης δικῆς μας συμπεριφορᾶς: κι ἐμεῖς νὰ ἀγαποῦμε τὸν ἄλλον, νὰ τὸν σεβόμαστε, νὰ εἴμαστε διακριτικοὶ ἀπέναντί του, νὰ μὴν κάνουμε ὑπερβάσεις μὲ καταστρατήγηση κυρίως τῆς ἐλευθερίας τους. Πράγματι, χρυσὸς κανόνας, πού στὴν ἐφαρμογὴ του ἡ κοινωνία μας θὰ λειτουργοῦσε ὡς παράδεισος. Ἄλλ' εἶπαμε: πρόκειται γιὰ κανόνα, πού ἐκφράζει ὅ,τι καλύτερο εἶχε νὰ πεῖ τὸ ἀνθρώπινο γένος, στηριγμένο στὰ καλὰ στοιχεῖα τῆς ἀνθρώπινης φύσης. Τὸ ἐρώτημα πού τίθεται ὁμοῦς εἶναι: μὲ ποιά δύναμη ὁ ἄνθρωπος θὰ μπορέσει νὰ τὸν πραγματοποιήσει; Πῶς αὐτὸ πού συνιστᾶ ὀρθὴ νοητικὴ σύλληψη, καλὴ κοινωνικὴ διδασκαλία, μπορεῖ νὰ γίνῃ πράξη; Μὲ ἄλλα λόγια πῶς θὰ ξεπεραστοῦν οἱ δεσμεύσεις τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἁμαρτία καὶ τὰ πάθη της, στὸν διάβολο καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου τούτου;

4. Ὁ Κύριος λοιπὸν δίνει τὴν ἀπάντηση καὶ εἶναι σαφής: ἡ ὑπέρβαση τῶν δεσμεύσεων τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ τοποθετεῖται ὀρθὰ ἀπέναντι στὸν συνάνθρωπό του εἶναι χαρισματικὴ κατάσταση. «Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποῖα ὑμῖν χάρις ἐστίν; Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποῖα ὑμῖν χάρις ἐστίν;» Δὲν μπορεῖ μὲ ἄλλα λόγια ὁ ἄνθρωπος νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὸν

έγλωσσμο τῶν σχέσεων του, ἀπὸ ἓνα «δοῦναι καὶ λαβεῖν»: δίνω γιατί παίρνω – ὅ,τι συνιστᾶ, εἶπαμε, τὴν ἰουδαϊκὴ καὶ τὴν κατὰ κόσμον γενικῶς ἠθικὴ – ἂν δὲν ἐνισχυθεῖ ἀπὸ τὴν ἐνέργεια τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ. Τὸ νὰ μπορῶ νὰ ἀγαπῶ τὸν ἄλλον, χωρὶς νὰ περιμένω ἀνταπόδοση, νὰ τοῦ συμπεριφέρομαι καλά, χωρὶς ἢ δράση μου αὐτὴ νὰ εἶναι ἀντίδραση, συνιστᾶ ὑπὲρ φύσιν κατάσταση, ποὺ προϋποθέτει τὴν παρουσία τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς χάριτος Του στὸν κόσμο τοῦτο.

Συνεπῶς ὁ Κύριος τονίζει τὴν ἀξία τοῦ χρυσοῦ κανόνα τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων, ἀλλὰ μᾶς προσανατολίζει στὴν ὀρθὴ καὶ πραγματικὴ ἐφαρμογὴ του: μόνον ὁ ἐν Χριστῷ ἄνθρωπος, ὁ ἐνταγμένος στὸ Σῶμα Του, τὴν ἀγία Ἐκκλησία, ποὺ ἔχει γίνεῖ μέλος Του καὶ λειτουργεῖ σ' αὐτὸν ἢ χάρις καὶ ἢ δύναμή Του, αὐτὸς καὶ μόνον μπορεῖ νὰ στέκεται μὲ τρόπο ἀγαπητικὸ καὶ διακριτικὸ ἀπέναντι στὸν κάθε συνάνθρωπό του, προεκτείνοντας ἔτσι τὴν στάση τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ Πατέρα σὲ ὅλον τὸν κόσμο. «Γίνεσθε οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος οἰκτίρμων ἐστίν». Κι ἐπειδὴ ὁ Θεὸς Πατέρας καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἀγαπᾶ τὸν κόσμο χωρὶς διακρίσεις – «Αὐτὸς (ὁ Θεὸς) χρηστὸς ἐστὶν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς» – γι' αὐτὸ καὶ ὁ χριστιανὸς ἀντιστοίχως μπορεῖ πᾶν νὰ ἀγαπᾶ τοὺς πάντες, ἀκόμη καὶ τοὺς ἐχθροὺς του, χωρὶς νὰ προβληματίζεται γιὰ τὸ ἂν ἐκεῖνοι θὰ τοῦ ἀνταποδώσουν τὰ ἴσα. «Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανείζετε, μηδὲν ἀπελπίζοντες». Ὁ χριστιανὸς δηλαδὴ ζεῖ καὶ κινεῖται σὲ ὑπὲρ τὰ κοσμικὰ καὶ πεσμένα στὴν ἀμαρτία ἀνθρώπινα ἐπίπεδα. Ἡ ἔγνοια καὶ ἡ μέριμνά του εἶναι νὰ ἀρέσει στὸν Θεό, Ἐκείνου τὸ ἅγιο θέλημα νὰ διακρατεῖ, προκειμένου νὰ Τὸν ἔχει ζωντανὸ μέσα στὴν ὑπαρξή του. Κι ἓνας τρόπος ὑπάρχει, ὅπως εἶπαμε, γι' αὐτό: νὰ ζεῖ σὰν τὸν Θεό, ἔχοντας καὶ αὐξάνοντας τὴν δύναμη Ἐκείνου.

γ. Τὸ πρόβλημα στὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ ὅ,τι φαίνεται δὲν εἶναι ἡ ἔλλειψη καλῶν λόγων, σπουδαίων κοινωνικῶν ἰδεῶν, «παραδείσιων» ὀραματισμῶν. Αὐτὰ πράγματι ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν καὶ θὰ ὑπάρχουν στὸν κόσμο μας. Καὶ οἱ φιλοσοφίες καὶ οἱ θρησκείες, ὠραῖα πράγματα εἶπαν καὶ λένε. Μὲ πολλὴ πλάνη καὶ ψεῦδος ἀναμειγμένα τὰ ὠραῖα τοὺς αὐτά, ὅμως καὶ πράγματι ὠραῖα. Τὸ πρόβλημα ὅμως εἶναι τὸ πῶς θὰ ἐφαρμοστοῦν τὰ ὠραῖα αὐτά. Γιὰ τὴν χριστιανικὴ πίστη μας, ἡ λύση εἶναι μόνον ὁ Κύριος. Ἄν ὁ ἄνθρωπος δὲν Τὸν ἀποδεχτεῖ ὅπως ἀποκαλύφθηκε, ἂν δὲν γίνεῖ μέλος Του μὲ ἄλλα λόγια, προκειμένου νὰ ἐνισχύεται ἀπὸ τὴν ἀγία χάρις Του, πάντοτε θὰ πελαγοδρομεῖ στὴν ἀντίφαση μεταξὺ ἴσως καλῶν λόγων καὶ δαιμονικοῦ τρόπου ζωῆς. Διότι «οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία».

Ἄς παρακαλοῦμε τὸν Κύριο ἀφενὸς νὰ φωτίζει τοὺς ἀνθρώπους ποὺ Τὸν ἀγνοοῦν, προκειμένου νὰ Τὸν γνωρίσουν, ἀφετέρου νὰ ἐνισχύει τὴν θέληση ἡμῶν τῶν θεωρουμένων χριστιανῶν, ὥστε νὰ κάνουμε πράξη αὐτὰ ποὺ ἤδη μᾶς ἔχει δώσει

καὶ ποὺ τὶς περισσότερες φορές τὰ ἀφήνουμε γιὰ ἀργότερα. Δηλαδή νὰ ἀγαπᾶμε τὸν συνάνθρωπό μας, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ στάση ἐκείνων. Ἄλλὰ τὸ ἀργότερα σημαίνει συνήθως ποτέ.

Πηγή: pgdorbas.blogspot.com